

**2-CEKCIYA. GLOBAL SANLASTIRIW DÁWIRINDE TILLERDI ÚYRENIWDIŇ
TENDENCIYALARI HÁM INNOVCIYALIQ ÁDISLARI
SECTION-2. TRENDS AND INNOVATIVE APPROACHES IN LEARNING
LANGUAGES IN THE ERA OF GLOBAL DIGITALIZATION**

**PEDAGOGIKALIQ JOQARI OQIW ORINLARINDAǴI “4+2” OQIW DÁSTURINIŇ
ÁHMIYETI HAQQINDA**

*Tajieva Aliya Utebaevna – docent, p.i.k. NMPI
Inglis tili hám ádebiyati kafedrası baslıǵı
Nókis, Ózbekstan*

Bugungi künde mámleketimisinde bilimlendiriw tarawın jetilistiriw birinshi orında turǵan wazıypalardıń biri bolıp esaplanadı, sebebi zamanagóy ómirdi ilim, aǵartıwshılıq hám bilimsiz elestetiw mumkin emes. Mámleketimiz basshisi Sh.M.Mirziyoev “Oqitiwshılar hám ustazlar kuni” munásibeti menen shólkemlestirilgen ushırasıwda “rawajlanıwdıń tırnaq tasi da, mámleketti qudiretli qılatuǵın da, milletti ullı qılatuǵın da bul- ilim, bilim hám tárbiyadur”, dep kórsetken edi. Mámleketimizdiń rawajlanıwı tiykarinan ilim-bilimlendiriw tarawındaǵı jetiskenliklerimiz benen tigiz baylanisli.

Hukimetimizdiń bilimlendiriw tarawındaǵı bunday jumislariniń maqseti- mektep oqıwshılariniń bilim hám kónlikpelerin qalıplestiriw, olardı milliy hám ulıwma insaniylıq qádiriyatlarǵa sadıqlıq ruwxında tárbiyalaw, muǵallım kásibiniń abırayın hám pedagoglardıń sapa quramın arttırıw, mektep bilimlendiriw sistemasiniń xalqara standartlarǵa juwap beretuǵın zamanagóy modelin jaratiw bolıp tabiladı. Usınday maqsetlerde qabıllanǵan Ózbekistan Respublikası Prezidentiniń 2022-jıl 11-maydaǵı “2022-2026-jıllarda xalıq tálimini rawajlandiriw boyınsha milliy dásturdi tastiyıqlaw haqqında” ǵı PP-134-sanlı Pármaniniń 7-bántinde hámde 2022-jıl 21- iyundegi “Pedagogikalıq ta’lim sipatini asiriw hám pedagog kadrlar tayarlawshı joqarı oqıw orınların elede rawajlandiriw is-ilajları haqqında” ǵı PQ – 289 sanlı Qarardıń 2-bántinde pedagog kadrlar tayarlawshı joqarı oqıw orınlarınıń kundizgi ta’lim turinde bilim alıp atırǵan 2 - 4-basqısh talabaları ushin háptelik oquw juklemesi «4+2» tartibinde, yaǵniy, sabaqlardıń 4 kuni joqarı oqıw ornında, 2 kuni mektepke shekemgi hám uluwma orta bilim beriw mekteplerinde ámeliyat otıw turinde alıp bariliwin táminlew wazıypası qoyılǵan edi.

Ámeliyat bakalavriat baǵdarındaǵı talabalardıń joqarı oqıw ornında alıp barılatuǵın tálím-tárbiya procesiniń izbe-iz dawamı esaplanıp, bakalavriat baǵdarı boyınsha alınǵan teoriyalıq bilimlerdi bekkemlew hám usı bilim, kónlikpe, uqıplılıqlardı tikkeley tálím-tárbiya procesine qollanıw imkaniyatın beredi. Eger studentler bilimlerin ámeliyatta qollanıw, turmısqa engiziwdi úyrense hám bul proceste teoriyalıq juwmaqlarǵa kelse, olardıń alǵan bilimleri qatań isenimge aylanadı. Ámeliyat procesinde bolashaq oqıtıwshı shaxsınıń kásiplik-pedagogikalıq sıpatları qalıplesiwinde ózin-ózi tárbiyalawdıń kúsheyiwi járdem beredi.

Usı maqalamda Ajiniyaz atındaǵı Nókis Mámleketlik Pedagogikalıq Institutı inglís tili hám ádebiyatı tálím baǵdarı misalında «4+2» tartibindeǵı ámeliyat barısı hám nátiyjesi haqqında sóz etpekshimen. Inglís tili hám ádebiyatı bakalavr tálím baǵdarı Ózbekistan Respublikası joqarı bilimlendiriw, ilim hám innovaciýalar ministrliginiń 2024 jıl 25 iyindeǵı 218 - sanlı buyrug’ı menen tastiyıqlanǵan “60110900-Shet tili hám ádebiyatı bakalavriat tálím baǵdarınıń qánigelik talabı” tiykarında jumis alıp baradı. Bul talaplardıń biri bolashaq oqıtıwshılardıń kásiplik kompetenciýaların rawajlandiriw bolıp tabiladı. Yaǵniy bizdiń talabalarımız jámiyettiń sociallıq-mádeniy strukturasınıń ózgeshelikleri, sonday-aq, milliy tárbiyanıń nızamlılıqları hám principlerin esapqa alǵan halda, kóp mádeniyatlılıq ortalıǵında kásiplik jumısı shólkemlestiriw usılların iyeleydi, oqıw-tárbiya procesin modellestiriw hám onı tálím ámeliyatına engiziw uqıplılıǵına, hár qıylı jas ayırmashılıqları, til tájiriybeleri, insannıń individual ózgesheliklerin esapqa alıp oqıw qurallarınan paydalanıw qábiletine iye boladı. Sol sebepli da bizler talabalardı usı qabilet hám uqıplılıqların ámeliyat barısında paydalanıwǵa uyretemiz.

Ámeliyattin maqseti mekteplerde tárbialıq jumislarga kásiplik, pedagogikalıq hám psixologiyalıq tayarlaw, dóretiwshilik pikirlew, kásiplik sheberlik hám qábiiletlerdi rawajlandırıwdan ibarat. Ámeliyattın birinshi kúinde-aq studentlerden tiykarǵı sociallıq wazıypa, yaǵnıy hár tárepleme rawajlangan jetik insandı qalıplestiriw, jas áwladtı turmısqa hám belsendi miynetke tayarlaw kerekligi tusindiriledi. Bul jerde shet tili muǵallımı kásibiniń joqarı sociallıq áhmiyetke iye ekenligin túsiniw, kásiplik etika principlerine ámel etiw boyınsha jumislar alıp bariladi.

Inglis tili hám ádebiyatı kafedrası professor-oqitiwshilari tárepinen islep shıǵılǵan ámeliyat dásturi talabalarımızdın institutta alǵan teoriyalıq bilimlerin ámeliyatta qollana alıw, teoriyalıq juwmaqlarga kele alıw, alǵan bilimlerin qatań isenimge aylantıra alıw uquplılıǵın rawajlandırıwǵa, sonday-aq, bilim alıwshılarga ózgeriwshen miynet bazarı talaplarına beyimlesiwge baylanıslı kompetenciyalardı rawajlandırıwǵa járdem beretuǵın hám belsendi puqaralıq poziciyasın qalıplestiriwge imkan beretuǵın nátiyjelilik hám mobillikke baǵdarlangan dóretiwshilik qabiletti rawajlandırıwǵa qaratılǵan.

Ámeliyat natiyjesi boyınsha ótkerilgen esap beriw dawirinde talabalar menen soylesiwler alıp barildi, olardıń pikir-usinislari, ámeliyattın áhmiyetliligi haqqındaǵı oy-pikirleri uyrenilgende, bul ámeliyattın abzallıqlarınıń biri alǵan bilimlerin sol waqıttın ózinde ámeliyatta sinap kóriw imkaniyatınıń barlıǵı kórsetildi. Misal ushin, talabalar ámeliyat barısında institutta ótken “Oqıw materialların bahalaw hám jaratıw” páninen uyrengen bilimleri tiykarında oz auditoriyası ushin oqıw materialların tańlaw, jaratıw, beyimlestiriw hám olardan paydalanıw, yamasa ózleri jańa oqıw resursların islep shıǵıw jumislarin tajribede sinap kórgenligin, “Shet tilin oqitiw metodikası” páninde shet tilinde sın kózqarastan pikirlew metodikasın ózlestirgenligin, oqıwshılardıń til tájiriybelerinen kelip shıqqan halda hár qıylı jumıstı shólkemlestiriw usılların ámeliyatta paydalanǵanlıǵın, “Bahalaw usulları”, “Auditoriyanı uyreniw”, “Oqitiwshiniń sóylew mádeniyatı”, pánlerindeki biybaha bilimlerdın bolashaq oqitiwshi ushin qanshaliqti paydali ekenlikleri atap ótildi.

«4+2» dásturiniń abzallıqlari tiykarında bizdin talabalarımızda pedagogikalıq wazıypanı sheshiwde dóretiwshilik penen jantasiwi, oqitiwdın nátiyjeli forma hám usılların izlewge umtiliwi, ózi tańlaǵan kásibine múnásibeti, pedagogikalıq jumısqa qızıǵıwshılıǵı, kásiplik sheberligi artıp baratırǵanlıǵınıń guwasi bolıp atırmız. Usı kóz qarastan qaraǵanda bul ámeliyat aldınǵı pedagogikalıq innovaciyalardı tajiriybedi sinap kóriw arqalı rawajlandırıwǵa uqıplı, bolashaq kompetentli oqitiwshılardı tayarlawshi usıllardıń biri bolıp qizmet atqarari sózsiz.

QOLLANILǵAN ÁDEBIYATLAR

- 1.Sh.M. Mirziyoyevning O‘qituvchi va murabbiylar kuniga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. 1 oktyabr 2020.
2. Ózbekistan Respublikasi Prezidentiniń 2022-jil 11-maydaǵı “2022-2026-jillarda xalıq tálimini rawajlandırıw boyınsha milliy dásturdi tastiyıqlaw haqqında” ǵı PP-134-sanlı Pármanı.
3. Ózbekistan Respublikasi Prezidentiniń 2022-jil 21- iyundegi “Pedagogikalıq ta’lim sipatini asiriw hám pedagog kadrlar tayarlawshi joqari oqıw orınların elede rawajlandırıw is-ilajleri haqqında” ǵı PQ – 289sanlı Qararı.
- 4.Ózbekistan Respublikasi joqari bilimlendiriw, ilim hám innovaciyalar ministrliginiń 2024 jil 25 iyindegi 218 - sanlı buyrug‘i menen tastiyıqlangán “60110900-Shet tili hám ádebiyatı bakalavriat tálim baǵdarınıń qanıgelik talabi”